

Znaczący spadek produkcji rolnej na Ukrainie

Sławomir Matuszak

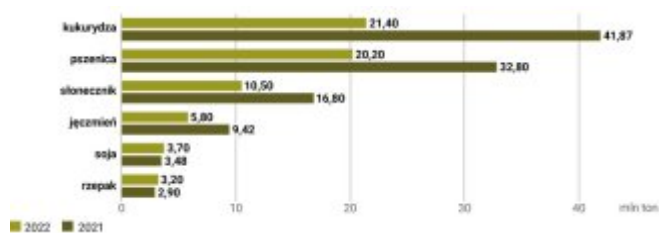
Według informacji Ministerstwa Polityki Rolnej i Żywności Ukrainy w 2022 r. zbiory głównych gatunków zbóż – kukurydzy, pszenicy i jęczmienia – oraz roślin oleistych – słonecznika, soi i rzepaku – wyniosły blisko 65 mln ton, czyli o prawie 40% mniej niż w poprzednim roku (zob. wykres 1). Tak istotny spadek produkcji miał jednak ograniczony wpływ na eksport tych kategorii produktów, który w ub.r. wyniósł blisko 60 mln ton (-13% r/r, zob. wykres 2), co częściowo wynika ze sprzedaży zapasów z 2021 r. Zgodnie z szacunkami resortu obszar zasiewów w 2023 r. skurczy się o ok. 7 mln ha (24%) względem 2021 r. – z 29 mln ha do 22 mln ha. Prognozy dotyczące zbiorów zbóż w tym roku przewidują ich zmniejszenie o ok. 15%, do 46 mln ton.

Komentarz

- Niższe ubiegłoroczne zbiory wynikają z szeregu czynników, z których najważniejszy to rosyjska inwazja. Doprowadziła ona do okupacji części kraju oraz zaminowania pól, co utrudniało bądź uniemożliwiało żniwa. Drugim powodem były gorsze warunki pogodowe. Należy też podkreślić, że w 2021 r. zanotowano najwyższe zbiory w historii niepodległej Ukrainy, przez co zmniejszenie produkcji wydaje się tak drastyczne.
- Największe spadki dotyczyły stosunkowo tanich gatunków eksportowych, w szczególności kukurydzy. Ich uprawa znalazła się na granicy opłacalności – na koniec 2022 r. aż 19% kukurydzy wciąż leżało na polach, a na początku lutego tego roku – 9%. Z kolei zbiory droższych gatunków, jak rzepaku czy soi, zwiększyły się. Zmiana ta wynika ze wzrostu kosztów transportu, logistyki i ubezpieczeń związanych z wywozem produkcji – zarówno przez trzy porty czarnomorskie w ramach tzw. korytarza zbożowego, jak i drogą lądową przez granicę z UE. Wszystko wskazuje na to, że w tym roku spadek zbiorów będzie postępował. Nie wpłynie to jednak na bezpieczeństwo żywnościowe Ukrainy, gdyż większość płodów rolnych odlat przeznaczają na eksport, a krajowa konsumpcja skurczyła się wskutek wyjazdu kilku milionów obywateli.
- Należy się spodziewać, że w 2023 r. sprzedaż zagraniczna zbóż silnie wyhamuje. Trend ten obejmie przede wszystkim mniej opłacalne gatunki, zwłaszcza kukurydzę. Warto zaznaczyć, że jej eksport w 2022 r. był większy (25 mln ton) niż produkcja (21,4 mln ton), gdyż – jak już wspomniano – zbywano również zapasy zgromadzone w poprzednim roku. Można też założyć, że wysyłka za granicę olejów i roślin oleistych utrzyma się na ubiegłorocznym poziomie bądź nawet wzrośnie. Mimo to spadek dochodów ze sprzedaży towarów rolno-spożywczych, na które w 2022 r. przypadła ponad połowa całości eksportu (w 2021 r. wygenerowała ona 10% PKB), odbije się boleśnie na ukraińskiej gospodarce. Jednocześnie wydaje się, że ograniczenie produkcji i zbytu ma

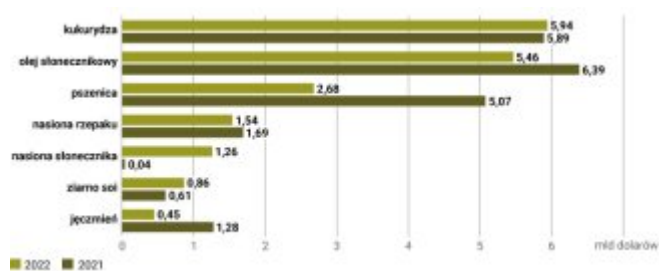
charakter tymczasowy – po zakończeniu działań wojennych i pełnym odblokowaniu łańcuchów logistycznych należy oczekiwać ich dynamicznego wzrostu.

Wykres 1. Porównanie zbiorów głównych gatunków zbóż i roślin oleistych w 2021 i 2022 r.

Źródło: Ministerstwo Polityki Rolnej i Żywności Ukrainy, Państwowy Komitet Statystyki Ukrainy.

Wykres 2. Porównanie wartości eksportu głównych produktów rolnych w 2021 i 2022 r.

Źródło: Służba Celna Ukrainy.